

CAMILLA MICKWITZ

Jason, Emilia och Mimosa

I utställningens huvuddelar finns Jason, Emilia och Mimosa, tre av Camilla Mickwitz älskade barn från bilderböcker och animationer. Jasons berättelse handlar om en vanlig liten pojke, som bor ensam med sin mamma Kaarina. Emilia-böckerna å sin sida börjar alltid i en fåtölj, där Emilia och hennes pappa Oskari sitter och turas om att hitta på en berättelse. Den lilla häxan Mimosa däremot, använder sin magi för att få ordning på saker och ting på barnhemmet, på Kyöpelinvuori (Blåkulla) och i Taikurilaakso (Trollkarlsdalen). Originalillustrationerna kommer från bilderböcker som publicerades på 1970- och 1980-talen.

ILLUSTRATÖR CAMILLA MICKWITZ (1937–1989)

Camilla Mickwitz började producera för barn, eftersom hon kände sig som ett barn i en vuxenvärld. Mickwitz igenkännbara och distinkta stil kan ses både i bildkonst, i litteratur och i film. Hon kan därför med rätta kallas en nyckelperson i den finländska barnkulturen under 1970- och 1980-talen.

Camilla, född Zilliacus, föddes i Helsingfors år 1937. Hennes barndom präglades av krigets instabilitet. Camilla tillbringade ett år i Sverige, dit hon hade skickats som krigsbarn. Föräldrarnas skilsmässa, som sammanföll med samma period, skapade också osäkerhet i hennes liv. För Camilla blev tecknandet en flyktväg och ett sätt att hantera svåra upplevelser.

Camilla Mickwitz tog examen som grafisk formgivare från Konstindustriella högskolan år 1958 och började först arbeta med reklam. Hon lämnade dock reklambranschen, då hennes intresse för barnkultur vann överhanden. Mickwitz hade försökt hitta en förläggare för hennes planerade barnbok, men bilderna hamnade till slut i tv i bildberättelsen Maggans morgonpromenad (1968). Mickwitz arbetade som frilansare i redaktionen för Rundradions svenskspråkiga barnprogram. Det var där hon introducerades för cutout-animering, som blev hennes etablerade teknik.

Bilden var Mickwitz främsta verktyg för att berätta en historia. Hon tonade dock inte ner betydelsen av texten, utan ägnade mycket tid åt att förfina den. Hon skrev till exempel först sina böcker på sitt modersmål, svenska, och översatte dem sedan själv till finska. På så sätt kunde inga misstolkningar uppstå i översättningen.

Temat och idéerna i Mickwitz verk kom från hennes närmaste omgivning, till

exempel från hennes egen vardag som barnfamilj. Förhållandet mellan barn och vuxna intresserade Mickwitz och beskrivningen av detta är ett centralt tema i hennes verk. Ur ett barn synvinkel tar de färgglada illustrationerna upp frågor som vardagen i en familj med en ensamstående förälder, invandring, jämställdhet, naturskydd samt ansvar och frihet.

Hösten 1989 fick Barnboksinstitutet en betydande samling, när Camilla Mickwitz familj donerade resterna av hennes källarateljé till institutet. Den innehöll över tusen originalillustrationer för böcker, animerade filmer, tidskrifter och olika tryckta produkter. Under åren har Mickwitz stil fångslat både barn och vuxna, och många känner säkert till hennes verk, särskilt Pikku Kakkonens emblem.

Jason, Emilia och Mimosa

Böckerna om den svarthåriga, lockiga Jason baserades på de animerade filmerna från 1970-talet. De animerade filmernas popularitet väckte bokförlagens uppmärksamhet, och totalt publicerades fyra Jason-böcker: Jason (1975), Jasonin kesä (Jasons sommar, 1976), Jason ja vihainen Viivi (Jason och arga Viivi, 1977) och Jason muuttaa maasta (Jason flyttar, 1978). Filmen Jason och Frans från år 1973 gjordes aldrig till bok, och den sista delen av serien, Jason muuttaa maasta (Jason flyttar), blev för sin del aldrig en film.

Jasons berättelse handlar om en vanlig liten pojke, som bor ensam med sin mamma Kaarina. Hans upptagna mamma arbetar på en fabrik och tjänar extra pengar som nakenmodell för en konstkurs. Jason-böckerna handlar ofta om ett vardagsproblem, som barnet försöker lösa på egen hand.

Emilia var också en animerad serie, som visades för första gången mellan år 1976 och 1979. Den första delen av serien, Emilia ja omenapuumetsä (Emilia och äppelträdgården, 1976), gjordes aldrig till bok, men de andra delarna publicerades som bilderböcker: Emilia ja kolme pikkuista tatiä (Emilia och de tre små tanterna, 1979), Emilia ja kuningas Oskari (Emilia och kung Oskari, 1980), Emilia ja onni (Emilia och lyckan, 1980), Emilia ja Oskarin nukke (Emilia och Oskaris docka, 1980) och Emilia ja kaksoset (Emilia och tvillingarna, 1981). Emilia-böckerna börjar alltid i en fåtölj, där Emilia och hennes pappa Oskari sitter och turas om att hitta på en berättelse. Duons berättelser handlar om

relationer mellan olika typer av människor, samtidigt som de speglar ett brett spektrum av samhällsfrågor så som maktanvändning, jämställdhet och naturskydd. I slutändan avrundar de alltid med någon form av reflektion över livet.

Mimosa-serien skildrar en karnevalisk fantasivärld i stället för vardagen. Karaktärens historia utgör en trilogi: Mimosa (1983), Mimosan syntymäyö (Natten då Mimosa föddes, 1985) och Mimosa ja täysikuufestivaali (Mimosa och fullmånefestivalen, 1987). Mimosa presenterades för publiken i en animerad film med samma namn år 1982, men de två andra berättelserna kom ut som bilderböcker. Mimosan syntymäyö (Natten då Mimosa föddes) gjordes senare även som animerad film (1987).

Mimosa är en liten häxa, som bor med sin mamma Muskotti i närheten av Kyöpelinvuori (Blåkulla). Under seriens gång växer hon från ett häxbarn till en häxungdom och flyttar in i ett eget hem. Ett starkt tema i böckerna är integrationen av barnens och de vuxnas värld, vilket Mimosa till och med försöker uppnå med en anarkistisk touch.

Camilla Mickwitz har använt en mängd olika tekniker i sina illustrationer. De tydliga formerna och intressanta kanterna i Jasons böcker är skapade med färgkritor, färgad kartong och svart tuschpenna. För Emilia-böckernas del använde sig Mickwitz av akvarellfärger. Bilderna är rika men lugna, och bokserien utgör ett sammanhängande visuellt uttryck. I Mimosa-serien använde Mickwitz en blandad teknik, där hon kombinerade gouachefärg och färgkritor. De färgglada illustrationerna driver berättelsen framåt och visar hur dysterhet blir till glädje.

Utställningens verk

Jason (Opal 1976, på finska Jason, Weilin+Göös 1975)

Gudrun arbetar på en fabrik och Jason tillbringar dagarna på familjedaghem hos Hanna. Jason beskriver vardagen för en ensamstående förälders son ur ett barns synvinkel, livet i ett hyreshus och i en stadsmiljö. Gudrun har alltid bråttom, och Jason flyger efter henne till vårdens, hemmet och frisören. Mitt i det hektiska livet finns det lugna stunder av intimitet.

1. "Gudrun är så van att flytta på burkar hela dagen..."
2. "Gudruns arbetsdag är slut."
3. "Då tar hon Jason med sig och rusar iväg för att få håret tvättat och lagt."

Jasons sommar (Opal 1977, på finska Jasonin kesä, Weilin + Göös 1976)

Jason och Gudrun lämnar stenstaden för en sommarsemester på landet. Semesterhuset är fullt av människor i olika åldrar, men de sitter åtskilda från varandra. Jason tycker att det är konstigt att ingen är intresserad av honom. Jason löser problemet genom att ställa om borden i matsalen. Nu lägger folk märke till varandra. Det är trevligare när de är tillsammans.

4. Illustration på titelsidan
5. "Så mycket himmel och träd och blommor och gräs."
6. "Nu har Jason roligt på stranden..."

Jason flyttar (Opal 1979, på finska Jason muuttaa maasta, Weilin + Göös 1978)

När Jason flyttar till ett annat land är han först olycklig över att han inte kan prata med någon på daghemmet. Genom att observera småbarnen upptäcker Jason hur man lär sig ett nytt språk och får dessutom Gudrun att bli entusiastisk över att lära sig språk.

7. "Jason och Gudrun vinkar adjö åt sitt land och åt alla som de känner och tycker om."

Emilia och de små tanterna (Opal 1980, på finska Emilia ja kolme pikkuista tättiä, Weilin + Göös 1979)

Tre små tanter funderar på vad som är viktigt. De kommer fram till att barn är viktiga och ordnar en fest för barn med mat, kläder och nallar. Berättelsen handlar om vikten av samhörighet och om att bryta ner barriärerna mellan generationer.

8. "Det här är Emilia och Oskar."

9. "Det var en gång tre små tanter..."

10. "Först var alla lite blyga."

Emilia och lyckan (Opal 1982, på finska Emilia ja onni, Weilin + Göös 1980)

När Emilia och hennes hund går på jakt efter lyckan efter en annons upptäcker de att den är mycket närmare än de trodde. Berättelsen utspelar sig i en lantlig miljö.

11. På bakelsehusets trappa stod Selma

Emilia och kung Oskar (Opal 1981, på finska Emilia ja kuningas Oskari, Weilin + Göös 1980)

Kung Oskar är en envåldshärskare som alltid vet vad som är bäst för alla. Men när kungen blir sjuk vet folket inte vad de ska göra. Berättelsen om Emilia och Oskar är en stark berättelse om makt.

12. Från tornet kunde kung Oskar se vad alla gjorde i hela landet

Emilia och tvillingarna (Nordisk bok 1988, på finska Emilia ja kaksoiset, Weilin + Göös 1981)

Tvillingarna Emil och Oskar bråkar om sin presentbåt när de plötsligt befinner sig i den. På vägen möter de invånarna i en förorenad sjö och bestämmer sig för att samarbeta för att åtgärda situationen. Berättelsen lär ut respekt för naturen.

13. "Vi har en båt, sa Oskar och Emil."

Mimosa (Opal 1983, på finska Mimosa, Weilin + Göös 1983)

De vuxna på barnhemmet har sina egna stiliserade, lite tråkiga sätt. Barnen har lagt märke till att de vuxna ser annorlunda ut på natten. Mimosa är en liten häxa som lämnas i en korg vid dörren till barnhemmet.

För vuxna ser Mimosa fridfull ut, hon sover bara nöjt i sin korg. Men barnen vet att Mimosa lämnades vid dörren av en riktig häxa. De gör en kvast åt Mimosa och tittar på när Mimosa använder den. Hon flyger runt de vuxna och förvandlar drömmar till verklighet och de vuxna att förverkliga sina hemliga önskningar även i dagsljuset.

14. Illustration på titelsidan

15. "...där stod Hannes med världens finaste kaka."

16. "Helga såg så glad ut att alla började dansa."

Mimosan syntymäyö (Weilin + Göös 1985)

Påsknatten är årets mest spännande natt. Det är natten då Mimosa föddes, och under den natten blir Mimosa en riktig häxa.

Besökande häxor märker inte ens dagens hjälte. De håller på med sitt och vaknar först till när Mimosa trollar sig osynlig.

17. "Det är årets mest spännande natt"

Mimosa ja täysikuufestivaali (Weilin + Göös 1987)

Bredvid Kyöpelinvuori (Blåkulla) ligger Taikurinlaakso (Trollskärnsdalen). Trollkarlarna är män, som önskar att de kunde flyga. De kommer till häxorna för att klaga tröttsamt på sina krämpor. Mimosa anordnar en fullmånefestival för att visa trollkarlarna hur skickliga häxorna är.

18. Omslagsbild för Mimosa ja täysikuufestivaali

19. "Kvast-taxi"

Uppgifter

1. Vilka färger hittar du på bilderna? Saknas några färger?
2. Titta på personerna på bilderna. Vilken form har deras huvud eller deras kropp? Rita din egen figur med samma stil. Hitta på ett namn till honom eller henne.
3. Vilka djur kan du hitta på bilderna?
4. Titta på bild 4. Berätta vad där händer.
5. Föreställ dig att du sitter i en vuxens knä i en fåtölj. Vilken sorts historia skulle du hitta på? Berätta eller rita.
6. Titta på bild 11. Vilket uttryck har personen?
7. Vilka ord skulle du använda för att beskriva Mimosa?
8. Titta på bild 18. Vad bär häxor och trollkarlar på sina huvuden?
9. Vilken bild tycker du bäst om? Varför?

